

Euskal Herriko Ahotsak
ahotsak.com

Julian Maguregi Amesti

*Markina-
Xemein,
Bizkaia (1924)*

Aurkibidea

Biografia

Gurasoak Markinakoak zituen, baserrikoak, baina kalera ezkondu ziren eta bertan jaio zen Julian. Hamahiru neba-arreba izan dira Julianen etxean, zaharrenak berak baino hamabost urte gehiago eduki zituen eta gazteenak berak baino hamahiru gutxiago. Ama hemeretzi urte zituela ezkondu zen eta azken semea berrogeita zortzi urte zituela eduki zuen. Aita errementaria eta ferratzailea izan zen eta tailerra eduki zuen. Gerra sasoian, inguruan zegoen ferratzaile bakarra izan zen eta Ondarroara joan behar izaten zuen asteen bitan ganaduak ferratzera. Julianek ezin izan zuen eskola handirik jaso, gerra aurrean baino ez zen joan-eta. Hala ere, fabrikan hasi zenean bertan jasotzen zituen eskolak iluntzetan. Aitaren tailerreko lanaren inguruan hitz egin genuen berarekin egon ginenean, gerrako kontuez baita gaztetako ibileraz ere (jaiak, erromeriak...), besteak beste.

Zintak

MAR-056

- **Proiektua:** Markina-Xemeingo ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Etxazarra, Ainhoa
- **Data:** 2013-07-17
- **Iraupena:** 58 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Etxazarra, Ainhoa

Pasarteak

1. Aita inguruko ferratzaile bakarra gerra sasoian

- **Erref:** MAR-056/002
- **Iraupena:** 0:01:03. **Hasi:** 00:02:38. **Bukatu:** 00:03:41

- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Antzinako lanbideak » Errementariak, ferratzaileak
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Ekonomia gerra garaian
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:

Familia handia eduki du Julianek, hamabi neba-arreba. Bera jaio zenerako, batzuk neskame joanda zeuden. Aita ferratzailea eta errementaria zen. Gerra sasoian, inguruan geratu zen ferratzaile bakarra izan zen eta inguruko herrietara joan behar izaten zuen.

2. Gerran Frantziara ihes egin beharra

- **Erref:** MAR-056/003
- **Iraupena:** 0:01:04. **Hasi:** 00:03:41. **Bukatu:** 00:04:45
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Ihes egin beharra
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Errepresioa
- Lantegiak » Ekonomia eta industria » Bizkaiko lantegiak » Lea-Artibaiko lantegiak

Laburpena:

Hogeita hamaseian Markinatik Deriora eramán zuten "Esperanza" fabrika, harik eta Franco pasatu arte. Julianen arreba eta anaia Deriora joan ziren beharrez. Handik Santanderrera joan behar izan zuten eta gero Frantziara. Urte batera itzuli ziren. Itzuli ziren asko kartzelara sartu zituzten eta beste batzuei ilea moztu zieten.

3. Ganaduei ferrak josten

- **Erref:** MAR-056/004
- **Iraupena:** 0:02:15. **Hasi:** 00:04:45. **Bukatu:** 00:07:00
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Antzinako lanbideak » Errementariak, ferratzaileak

Laburpena:

Aitak Markinan bertan eduki zuen tailerra. Ferrak jartzeko, eskuz altxatzen zuten ganadua poleekin. Altxatu ostean, apatzak leundu egiten zizkieten eta iltzeekin ferrak josi. Mutrikutik ekartzen zituzten behien ferrak, baina astoarenak aitak berak egiten zituen.

4. Apatxa eta ferrak jostea

- **Erref:** MAR-056/005
- **Iraupena:** 0:01:21. **Hasi:** 00:07:00. **Bukatu:** 00:08:21
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Antzinako lanbideak » Errementariak, ferratzaileak

Laburpena:

Idiek eta behiek apatx bi edukitzen dituzte hanka bakoitzean. Atzeko lau apatxetan jartzen zitzaizkien ferrak. Aurrean, oster, kanpoko apatx bietan baino ez zitzaizkien jartzen; probatakoei izan ezik, horiei lauretan jartzen zitzaizkien eta. Astoak apatx bakarra du hanka bakoitzean eta denetan jartzen zaio ferra.

5. Eskola apurra fabrikan jaso zuen

- **Erref:** MAR-056/006
- **Iraupena:** 0:01:20. **Hasi:** 00:08:21. **Bukatu:** 00:09:41
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola
- Ekonomia eta industria » Langileentzat zerbitzuak
- Ekonomia eta industria » Lan-baldintzak

Laburpena:

Hamasei urte zituela hasi zen Julian fabrikan, 1940an. 2,25 pezeta irabazten zituen egunean. Iluntzean fabrikan bertan edukitzen zuten eskola, marrazketa lineala ikasteko. Julian gerra aurrean baino ez zen joan eskolara eta gutxi: bista arazoak zirela eta etxean egon behar izaten zuen. Gainera, gerra sartu zenean aitari laguntzen ibili behar izaten zuen.

6. Anaia bi frontean, bakoitza alderdi batekoekin

- **Erref:** MAR-056/007
- **Iraupena:** 0:01:27. **Hasi:** 00:09:41. **Bukatu:** 00:11:08
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka

Laburpena:

Anaia bat Euskadiko gobernuarekin joan zen gerrara eta zauritu egin zuten. Beste anaia, oster, hamazortzi urte zituela eraman zuten soldaduskara francotarrek.

7. Erremintak kopondu eta aizkora berriak egin

- **Erref:** MAR-056/008
- **Iraupena:** 0:02:53. **Hasi:** 00:11:08. **Bukatu:** 00:14:01
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Antzinako lanbideak » Errementariak, ferratzaileak

Laburpena:

Aitak erremintak konpondu eta aizkora berriak egiten zituen altzairuarekin. Sutegian berotzen zuen altzairua eta gero forma eman eta zorroztu egiten zituen. "Desterie" erabiltzen zuten erremintak zorrozteko. Aizkorak egiteko prozesua azaltzen du.

8. Sutegia eta bertako beharra

- **Erref:** MAR-056/009
- **Iraupena:** 0:02:35. **Hasi:** 00:14:01. **Bukatu:** 00:16:36
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Antzinako lanbideak » Errementariak, ferratzaileak

Laburpena:

Sutegia hauspoak bizitzen zuen. Hauspoa norberak mugitzen zuen, kate baten laguntzaz. Egur-ikatzak erabiltzen zuten sutegirako, baserritarrei erositakoa. Beharrerako, larruzko amantala erabiltzen zuen aitak. Anaia zaharrena geratu zen aitari laguntzen eta bera geratu zen gero negozioarekin. Azkenean tailerra itxi behar izan zuen eta fabrika hasi, ez zen ganadurik ferratzen eta.

9. Ez zeukaten gizarte segurantzarik

- **Erref:** MAR-056/011
- **Iraupena:** 0:02:09. **Hasi:** 00:17:18. **Bukatu:** 00:19:27
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ekonomia eta industria » Lan-baldintzak
- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Gaixotasunak

Laburpena:

Aitak ez zuen ezer kotizatzen, ez zeukan gizarte segurantzarik eta ezta erretiroa kobratzeko aukerarik ere. Horregatik, medikua ordaindu egin behar izaten zuten. Gerra sasoiaren neba-arrebek hazteria hartu zuten, "sarna", eta amak dirualdia gastatu zuen botikatik krema moduko bat ekartzen.

10. Gerra sasoiako jatekoak: taloa, esnea eta gaztaina egosiak

- **Erref:** MAR-056/013
- **Iraupena:** 0:00:48. **Hasi:** 00:20:38. **Bukatu:** 00:21:26
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa
- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean

Laburpena:

Gerra sasoiaren ez zegoen ogirik eta osaba-izekoren errotara joaten ziren artotirir bilatuta egiteko. Gauean taloa jaten zuten esnearekin eta baita gaztaina egosiak ere.

11. Astearen birritan Ondarroara

- **Erref:** MAR-056/014
- **Iraupena:** 0:01:50. **Hasi:** 00:21:26. **Bukatu:** 00:23:16
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Garraioak
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Ekonomia gerra garaian

Laburpena:

Gerra sasoian, astean birritan Ondarroara joan behar izaten zuten ganadua ferratzera, bertako komandanteak aginduta. Iruzubietako esnedunarekin joaten ziren goizean Ondarroara eta iluntzean motor-gidari batekin bueltatzen ziren. Orduan Markinan taxi bi baino ez zegoen. Geroago jarri zituzten autobusak eta trena.

12. Txoriak harrapatzeko tranpak

- **Erref:** MAR-056/015
- **Iraupena:** 0:01:27. **Hasi:** 00:23:16. **Bukatu:** 00:24:43
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Umetako kontuak

Laburpena:

Neguan, txoriak harrapatzeko tranpak jartzen zituzten mutikoek. Orduan, kotxeak baino behiak ibiltzen ziren bideetatik. Behien bekorotzetan jartzen zituzten txorien tranpak. Harrapatzen zituzten txoriak jan egiten zituzten, kurloiak esaterako. Elurra botatzen zuenean zozoak harrapatzen zituzten.

13. Jolasak: ezkutetan, "txintxurrien", txapekin eta intxaurrekin

- **Erref:** MAR-056/016
- **Iraupena:** 0:01:28. **Hasi:** 00:24:43. **Bukatu:** 00:26:11
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Jolasak

Laburpena:

Auzoan jolasten zuten orduan, kalera jaietan baino ez ziren joaten. "Ezkutetan" eta "txintxurrien" jolasten zuten neskekin. Mutikoek txapekin eta intxaurrekin ere jolasten zuten.

14. San Migeletan heldu zen frontea Kalamuara

- **Erref:** MAR-056/018
- **Iraupena:** 0:01:05. **Hasi:** 00:26:59. **Bukatu:** 00:28:04
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka

Laburpena:

San Migeletan hurbildu zen frontea Markinara, Kalamuara. Artilleriak tiroak botatzen zituen egunero. Julianen familia Meabe baserrira joaten zen eguna pasatzera, bonbetatik babesteko. Aita baino ez zen geratzen etxean, lanean.

15. Etxeko jaiotzak

- **Erref:** MAR-056/020
- **Iraupena:** 0:01:18. **Hasi:** 00:29:18. **Bukatu:** 00:30:36
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Jaiotzak

Laburpena:

Ume guztiak etxean eduki zituen amak. Gainera, auzoko beste ume bi ere hazi zituen bularrarekin, euren amek ez ei zeukaten bularrik eta. Markinako andre bat ibiltzen zen orduan emagin, baina medikua ere joaten zen erditzeetara. Anai-arrebek ez zuten jakiten etxean ume berri bat jaio behar zenik.

16. Jai egunetako jatekoak

- **Erref:** MAR-056/023
- **Iraupena:** 0:01:56. **Hasi:** 00:34:32. **Bukatu:** 00:36:28
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa

Laburpena:

Etxeko ospakizunetan oilaskoa eta garbantzuak jaten zituzten. Posterako, arroz-esnea, sagar-saltsa eta intxaur-saltsa prestatzen zituzten. Behin, baserri batera gonbidatuta joan ziren eta entsalada azukrearekin atera zieten jateko.

17. Ardo zahagia eta limonada

- **Erref:** MAR-056/024
- **Iraupena:** 0:01:52. **Hasi:** 00:36:28. **Bukatu:** 00:38:20
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa

Laburpena:

Julianen etxean ardo zahagia edukitzen zuten. Makinako baserri bateko alondegitik ekartzen zuten. Aitak egunero edaten zuen ardoa. Sagardo gutxi edaten zuten eurenean. Limonada, oster, sarri hartzen zuten.

18. Udan igerian errekan edo itsasoan

- **Erref:** MAR-056/026
- **Iraupena:** 0:01:59. **Hasi:** 00:39:48. **Bukatu:** 00:41:47
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Bainuak, errekak eta uretako jolasak

Laburpena:

Errekan bertan ikasten zuten igerian mutikoek, uda errekan ematen zuten eta.

Etxebarrirako bidean zegoen presara ere sarritan joaten ziren. Andra Marietan Ondarroara joaten ziren eta bertan itsasoan egiten zuten igeri. Praka motzak erabiltzen zituzten uretan ibiltzeko.

19. Txikiteoa

- **Erref:** MAR-056/027
- **Iraupena:** 0:01:52. **Hasi:** 00:41:47. **Bukatu:** 00:43:39
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Taberna giroa
- Familia eta harremanak » Sexua eta generoa » Genero berdintasuna

Laburpena:

Txikiteoan ardo zuriarekin hasi ziren, hamalau bat urte zituztela, eta garrantza egiten zitzaien. Horregatik, ardo gozoarekin nahastuta eskatzen zuten. Taberna asko zegoen Markinan eta oraindik badaude zabalik orduko taberna zenbait ere. Orduan, emakumeak ez ziren tabernetara sartzen.

20. Zapatuetan ere lan egin behar

- **Erref:** MAR-056/028
- **Iraupena:** 0:02:03. **Hasi:** 00:43:39. **Bukatu:** 00:45:42
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ekonomia eta industria » Lan-baldintzak
- Aisia » Jai-giroa » Erromeriak

Laburpena:

Zapatuetan ere egiten zuten lan. Gero, "sabado inglés" delakoa jarri zuten eta zapatu arrastiak libre edukitzen zituzten. Domeketan, erromeriara joaten ziren. Askok gustatu izan zaio Juliani dantzan egitea.

21. Markinako erromeriak eta inguruko herrietakoak

- **Erref:** MAR-056/029
- **Iraupena:** 0:02:25. **Hasi:** 00:45:42. **Bukatu:** 00:48:07
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Erromeriak

Laburpena:

Markinara Elgoibarko soinu-jotzailea etortzen zen gehienetan eta geroago baita Durangoko batzuk ere. Mutilek ordaindu egin behar izaten zuten dantza egitearren. Beste leku batzuetako erromerietara ere joaten ziren jaietan: Barinagara San Pedroetan, Ondarroara Andra Marietan... oinez joaten ziren.

22. Santa Eufemia Eguna

- **Erref:** MAR-056/031
- **Iraupena:** 0:01:53. **Hasi:** 00:49:00. **Bukatu:** 00:50:53
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Herriko ospakizunak

Laburpena:

Santa Eufemiako eguna, egun handia izaten zen eta etxetik bazkaria hartuta joaten ziren. Gipuzkoatik ere jende asko joaten zen. Txosnak jartzen zituzten han, bolatokia eta erromeria. Egunez erromeria handia egiten zen Santa Eufemian, eta gauean, Markinan eta Aulestin egiten zuten. Markinan pilota partiduak ere antolatzen zituzten iluntzean.

23. Idi-probak azaroako ferian

- **Erref:** MAR-056/033
- **Iraupena:** 0:01:42. **Hasi:** 00:51:22. **Bukatu:** 00:53:04
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kirola » Herri-kirolak
- Baserría » Baserriko lanak » Herrira saltzera, erostera

Laburpena:

Azaroako ferian egiten zituzten idi-probak Markinan. Orain urtean behin baino ez da feria egiten, baina lehen hileko bigarren zapatuetan egiten zen. Lehen, frontoian zeukaten probalekua. Idi-probetan zaletuak zirenek apustuak ere egiten zituzten.

24. Gerra hasi zen egunean Markinako jaiak ziren

- **Erref:** MAR-056/035
- **Iraupena:** 0:01:03. **Hasi:** 00:54:11. **Bukatu:** 00:55:14
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren hasiera
- Aisia » Jai-giroa » Herriko ospakizunak

Laburpena:

Gerra hasi zen egunean Markinako jaiak ziren. Egun horretan txirrindulari lasterketa egitekoak ziren. Markinatik Elgoibarrera joan behar zuten txirrindulariek eta Eibarren tiroka ari zirela jakin zuten. Horrela ba, ezin izan zuten Eibartik pasatu.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.

2025-11-14

CC-by-sa | Ahotsak.eus

Badihardugu Euskara Elkarte

Markeskua Jauregia, 20600 Eibar

943121775 - ahotsak@ahotsak.com